

”JEHOVA-ORDENS” STATUTER.

(Gustavianska samlingen U. U. B. (F. 413), fol. 165 ff.)

*”Concept af högst Salig Konung Gustaf den 3:djes egen hand till en tillämnad
Orden för Rikets Prästerskap.”¹*

”1 Capitlet.

1 §. Svea och Ghöta konung, konung efter konung vare alltid then som thenne orden utdelar samt välle och nämne han och ingen annor de som til Brödraskapet skola antagas.

2 §. Thenne orden skal bestå af trenne särskilte [grader]: Stora Cors, Commendeurer och Bröder.

3 §. Til Stora Cors antagas aldrig mera än 7 och välle konungen dem endast emellan Ärkebiscopen och Biscoparne och dess Öfver Hof Predicant af dem han til detta ypperliga hederstecken värdige finner.

4 §. Til Commendeurer antagas aldrig mera än 11 dem Konungen välle och tager bland biscopar, Öfverhofpredicanter, superintendenten, Dom Prostar och deras vederlikar samt af kyrkoherdarne i Stockholm.

5 §. Til Bröder eller Ledamöter af Orden blifver ej nogon vist nummer föreskriven men kan ej någon dertil antagas utan at hava tient i 20 år och bör han vara endera Biscop domprost, Theologie Doctor, Ordinarie Hof Predicant, Consistorialis, Theologie Professor, Kyrkoherde i de större städer eller Prost af de större församlingar i Riket.

6 §. På det konungen må med mera kundskap utdela denna orden äger Biscoparne och Consistorierne at insända två gånger om året nämligen til den 1 November om hösten och til den 1 Aprill om våren förteckningar på alla de som efter desse föreskrifne regler kunna komma i konungens åtanka samt beledsage denne förteckning med uprepande af de förtienster, som göra [den föreslagne] värdig at undfå denna orden nämligen

1:o. at utöfva barmhertighet och gå olyckelige och fattige til handa både med

¹ Ord och bokstäver inom [] äro tillägg till förtydligande av texten.

hielpande hand som tröst i bedrövelse, för det andra at styrcka til enighet och sänja sine ähörare sin[s] emellan, och til lydnad för konung och undergifvenhet under Lagen samt kiärleck til Regieringssättet. För det tredie at upmuntra sine församlingar til Siuk och Barnhus inrättningar och uprätthållande. För det fierde, at under hungersnöd bistå sin församling med sammanskaffande af spa[n]mål eller penningar samt i en farsott med Läckemedels utdelande och siälfmant omsorg om de siucke. För det Femte at med förmaningar, bemödande och omsorg förena föräldrar och barn. För det siette, at med nyttige skrifter, rön eller nya upptäckter samt besynnerlig Lärdom gagna det almenna äfven i sådane stycken som eij hörer til Preste ämbetet, och för det siunde at föra en ostrallig vandel, et ärbart Lefverne samt Lära Guds sanna ord utan fanatism eller skenhelighet. Desse förteckningar inskickas till Hof Cantzlern eller den Ämbetsman at dem emot[t]aga konungen utnämner.

7 §. Ordens Gillet tråde så ofta tilsammans som konungen det bäst acktar och har Ceremonie Mästaren at det på Konungens befallning sammankalla och Böra därför at giöra et ordenteligt Capittel altid bestå af 3:ne stora Cors och 6 Commendeurer och blifve där öfverlackt [ö-lagt] om ordens medel samt Konungens utnämmande kundgiort. Då konungen eij är tilstädes presiderar i dess frånvaro den första biscopen af Stora Corsen eller ten af Capitlet Konungen sin fulmackt gifver men skulle konungen vara stad[d] på resa eller vid des hof ey så många Stora Cors och Comendeurer finnas till städes som til et ordentiligit Capittel fo[r]dras så kalle konungen Rid[d]are af Seraphinerorden eller Comendeurer af Konungens andre Orden så många at de utegiöra nio til antalet och meddele dem sit utnämmande, men om ordens medel äge ingen at öfverläga än Konungen, Stora Corsen och Comendeurer.

8 §. Var Stort Cors och Comendeur haver sit säte och stämma i Ordens Capitlet och have rätt at vid utnämningen af Bröderne giöra sine påminnelser vid Protocollet men sedan konungen öfvervägat siälen [skälen] tage då han sielf sitt beslut.

9 §. Stora Corsen betale vid sin antagning en summa af Ricksdaler. Comendeurerne åter Betala en summa af Rdr till ordens skatt kista och Brödren endast en summa af 20 Ricksdaler til ordens Skattkista och blifve ingen i orden emot[t]agen eller tillåtes honom at orden bära innan han thesse sin skyldighet fuldgiort haver.

10 §. Så Ordens medelen så tiltagit eller Konungen funnit utväg at ordens skatt kista förkofra skal genast däraf til Stora Corsen och Commendeurerne pensioner utbetalas.

11 §. Then som begär Stora Corsett eller Commendeurs bandet af thenna orden blive därföre ovärdig at någon sin den undfå.

12 §. Missfirmar någon thenne orden med ord eller giärningar böte tusende Ricksdaler och giälde sitt brott som lag säger för ten som mot Konungens höghet Bryter.

13 §. Then som bärer thenne orden utan at af konungen var[a] utnämnd eller af honom eller thes Lagliga ombud emot[t]agen böte 1000 Ricks[daler] och vare ofvärdig at den någonsin unfå.

2 Capitlet.

1 §. Ordens tecknet är en åttauddig stierna af Guld i vilken Jehova namn står skrivit med grön emallie, ur denna stierna stiger 8 vita strålar emellan vilka synes åtta röda flammor. Detta alt är med en grön olive crantz omgiven.

2 §. Stora Corsen bära tetta tecken utanpå klädningen om halsen uti et Purpur vatrat ordens band och på vänstra sidan af Capan [kappan] et stort och på klädningen et mindre af Silver med purpur kantat Cors mitt uti synes en guld åtta kantig stierna i vilken Jehova står skrivit med grönt silke. Ur hörnen där silver korset räckas [råkas] stiger nio stollar [strålar] af silver up.

3 §. Commendeurerne bära endast ordenstecknet ikring halsen utan stierna.

4 §. Ordens brödren bära et mindre ordenstecken i tredie knaphållet.

5 §. Stora Corsen vid Ordens fäster äro kläde i vita Corkåpor med ordens stiernan på vänstra sidan och bandet öfver mess skiortan. Denna Corkopa undfå de af orden vid deras emot[t]agning och vid döden återlämnas [den] til ordens Ceremonie Mästare.

6 §. Commendeurerne bära Vita atlask mess hackar med purpuratlask och Guldspetsar kantade med ordens Corset af Purpur på bröstet de bära ordens bandet ikring halsen även på messohacken. Denna messhacke vilken de vid deras emottagning undfå återlämnas til orden vid deras död.

7 §. Vid döden återskickas til ordens Ceremonie Mästare ordens prydnungen och bör biscopen och Consistorium vara ansvarige at arvingarne återställer til orden vad som til orden tilhör, skier dett eij i Sverige innom 3:ne Månader och i Findland innom 6 månader thå årsätte Biscopen och Consistorium orden dess omkostnad och söke sielf loss arvingarne dess ersättning.

Om Ceremonien.

1 §. Denne orden have ej någon särskilt högtidsdag utan före lika som våre andre orden och samfält med dem den 28 Aprill och böra alla Stora Cors och Commendeurer sig här i Stockholm eller på then ort vi ordensdagen fira sig infinna om ey någre Laglige hinder af skiukdom, hög ålder eller någon angelägen och skyndsain ämbetes förvaltning dem förhindrar då de det til vår Öfver hof Predicant kundgiör på thet vi ther om i tid underrättade varda.

2 §. Stora Corsen iacktage emellan sig then ordning som stiften hava.

3 §. För de Biscopar som äro Commendeurer vare Lag samina samt the andre af prästerskapet iacktage sins emellan then ordning som af ålder öfligit varit.

4 §. Vid ordensdagen d. 28 Aprill föllie thenne orden Konungen til kyrkan sedan then sig i konungens rum församlatt. Och i achtage föliande ordning at tå konungens vackt slutat gå Bäg[g]e Cermonie Mästarne i galla [gala] dräkten med theras ämbets kiäppar therpå fölier then förste af stora Corsen och så the stora Corsen två och två derpå Commendeurerne äfven två och två men skulle thet så vara at där vore udda antal thå går den förste af Commendeurerne allena framföre the andra.

5 §. The intaga sine säten på båda sidor om altaret innom disquen Stora Corsen på den främsta bäncken och Commendeurerne på den eftersta men skulle then första af Commendeurerne vara tilstädes tå intage han et rum på then bänken af Stora Corsen som sittia på vänstra sidan om altaret. Ceremonie mästarne stå på båda sidor om ingången til altaret.

6 §. Konungen allena och ingen an äger at emottaga stora Cors och Commendeurer samt dem i orden installera men bröderne kan thå konungen så gott finner och där til Constituterar biscoppen i stiftet eller någon af ordens Commendeurer å konungens stad emot[t]aga samt ordenstecknet antvarda. Dock skulle så sig tildraga at någon Biscop som til stort Cors eller Commendeur vore utnämde af så hög ålder at han ej kunde til konungen komma thå kan han emot[t]agast af Printsarne af Kongliga Blodet eller af Ärkebiscoppen thå han är med Stora Corset hedrad. Dock undantages härifrån Findland för dess aflägsenhet och i sådant fall utnämner konungen någon af de förnämsta i Landet å hans stad och ställe tenna mot[t]agning för[r]ätta.

7 §. Eij må konungen någonsin emotaga någon Stort Cors eller Commendeur eller Broder än i Herrens hus och framför thess altare på thet the som denna ära vederfars måge påminna sig the dyra plickter the äro Gud och konungen skyldige och til vilka the där ånyo sig förbinda.

8 §. Thenne emot[*t*]agning skier altid om morgon[*en*] vid Bönestunden söcknedagar eller vid högmässan Höcktidsdagar [högtidsdagar] alla Stora Cors och Commendeurer som äro i Staden skola sig i Sacristian infinna at vara vitne til denn utnämde Broderns emot[*t*]agning, de påkläda sig där deras ordens skrud och en liten stund för än Konungen ankommer inträda de i kyrkan ur Sacristian i föllande ordning:

1:o. Båge Ceremonie Mästarne bärande ordens prydnader på et hyende.

2:o. Stora Corsen två och två den utnämde i Messe Schiorta [skjorta] emellan dess bågge fadrar som altid äro de båge första tilstådes varande Commendeurer. The intaga sina säten vid altaret på sätt som 5 § af thetta Capittel thet stadgar. The utnämde bliva ståendes framför altaret på båda sidor om de präster som officiera, därpå upstiger en af Stora Corsen eller Commendeurerne och inntar [intager] ordens Colleckt och så siunger the Psalm. O helge ande kom etc. Sedan väntas på konungens ankomst thå then vanlige Gudstiensten börjas, och sedan bönen är efter vanligheten förrättat eller Predican ändad siunges en Psalm och så messas af en av Commendeurerne *Heran vare med Eder* här på svaras så ock med tinom ande och therpå mässas Ordens och så siungs en kort Psalm.

9 §. Therpå och under sista versen af Psalmen upstiger konungen ifrån thes sätte och upträder til altaret beledsagad af endast Captain Lieutenanten af drabantene eller then officer som är vachthavande och then af the förnämste af konungens hof som han utnämmt at honom vid Ceremonien upvackta. Konungen sätter sig thå på then stol som honom framför altaret innom discen [disken] är tilred. Then utnämde föres thå af sine Fadrar fram til disken och faller ther på knä samt aflägger med hand och Bock [bok] ordens Eden som then förste af Stora Corsen honom förestavar under det at ten siste af Stora Corsen håller Bibelen. Ord ifrån ord som föllier

10 §. Jag N. N. lofvar och svär vid Gud och hans H: Evang. at jag altid vil och skal den rena Evang. tro och Lära hålla then predica, vara minom konung och Riket Hans huld och trogen försvara, Handhava både med gierningar och Lärande samt i mine åhörars hiertan med al Kraf[t] stadfästa Kiärleken för det nu vid denna ordens Insticktelse fast[st]älte orygeliga Regieringssätt, Konungens rätt och Mackt styrkia, undersåtarne til lydnad och samdräckt förmana. Jag skal och denna

ordens Statuter lyda och ey därifrån mig skillia, samt öfva Barmhertighet, i alt på mig ankommer beskydda Änkor och faderlösa Barn, afvenda alt ont och söcka dett gott är befrämia i frid och rät[t] enligt min Ed och the Stadgar mig i denna orden föreskrefne varda, så sant mig Gud hielpe til siäl och krop[p].

11 §. När thenna ed är gången tager Ceremonie Mästarne ifrån altaret Copan om thet är en Biscop eller och Mässe hacken om thet är en Prestman af mindre värdighet och antvardar then åt den Herren konungen utnämnt at honom vid thenna acht upvachta vilken then konungen öfverlämnar, konungen med hans tilhielp på kläder thermed then nya Commendeuren sägandes: *Den Vördnads värdu Jehova orden emot[t]ager dig til Commendeur (Stort Cors); dess broderliga samfund til Guds nam[n]s ära församlingens fromma dig til belöning för tin ostrasligaandel samt dig til styrka at där i ståndactig vuru amen.* Therpå hänger konungen på honom Ordens bandet vid vilket hänger ordens tecknet och fäster thet på honom i kring halsen sägandes *jag uptager dig til Commendeur af then Vördnadsvärda Jehova orden och giver dig tetta kors til åminnelse af vår herre J. Ch: död och pinna [pina] förmanandes dig at aldrig afvicka [avvika] från the förplichtelser som tu nu tagitt havandes den guden altid för ögonen med vars namn tu är nu vorden tecknad I namn faders, sons och then Heliga anda amen.*

12 §. Therpå svarar then antagne *Gud gifve mig thertil sin kraft tackandes dig Herre Konung underdånigst för then gunst tu mig bevisat.*

13 §. Konungen fatte thå honom vid högra handen uplyftandes honom sägandes *nu är tu (Commendeur) (Stort Cors) vorden af thenna orden til tin ära och ordens fromma gack i frid.* Sedan han kyst konungens hand uppträder han genast för altaret och uptager 3 versen af Psalmen 305 Pris vare dig o Gud etc. under thenna Phsalm [psalm] begifver sig konungen til sit förra sätte [säte], och sedan en kort bön är messad slutas gudstiensten efter vanligheten.

14 §. Thå konungen är utur kyrkan utgången begifver sig orden in i sacristian i samma ordning som then inkommit.

15 §. För brödrems emottagning vare lag samma endast at the ey äro i annan skrud än then vanlige Präste dräckt och at the eij offissiera [officiera] för altaret utan sedan gudstiensten är al[l] messas af någon af Commendeurerne eller thå ingen är tilstådes af en ordens Broder. Collecten efter vilken eden och emot[t]agningen skier och therpå siunges en vers ur en Phsalm som äfven af then offissierande up-
tages och så läses välsingnelsen och then öfvrige Gudstiensten fuländas.

4 Capitlet.

Om Embetsmän.

1 §. Ej må tarvass till denne Orden flere Embetsmän än tvenne Ceremonie mästare; en archivarie samt en Camrerare thå ordens medel så tilöckes at han nödig finnes.

2 §. Ceremonie Mästarne skola tagas ur Konungens Cantzlic. The skola hälst välias af någre präste släckter. The äro the ende [vilka] som Leckmän kunna antagas i thenne orden. The skola bestyra om Ordens Ceremonier, kyrkans tilredande, ordens prydnaders förfärdigande, theas underhållande samt theas emot[t]agande och förvarande thå någon med döden aflidit.

3 §. Ceremonie Mästarne Bäre ordenstecknet kring halsen i en fingers tiockt tredubelt pur[pur]färgatt silkes sno[dd] och emot[t]age then af konungens hand i thess Cabinett. Vid Ceremonier bära the en svart och vit kiäp [käpp] til tecken af teras ämbete.

4 §. Ordens Camreraren tages af någon af ordens Brödren, have omsorg om medlens och räckningarnas [räkenskapernas] behöriga förande; och have han at til Ceremonie mästarne utbetala vad som til ordens prydnader tarvas kan; give vart år redo therföre för tem konungen utnämner af Stora Corsen eller Commendeurerne.

5 §. Ordens archivarien have at föra protocollet, noga anteckna vad som sig tildrager i orden samt förrer noga stamboek [matrikel] på them som til orden antagas. Thenne archivarius skall tagas bland ordens brödrems antal.

Til ytermera visso have vi thetta egenhändigt underskrivit och med vårt Stora Kongl. Sigil bekräfta låtit som skiedde på Vårt Slot Stockholm år efter Cristi börd Et tusende siuhundrade siutiände och på thet åttonde then 27 dag i December månad.

GUSTAF.

(L. S.)

Helland.

Statens hist. mus., Stockholm.

CARL IX:s JEHOVAORDEN.

Förstorad detalj av lilla ordenskedjan med ordenstecken.

ORDRE DE JÉHOVAH DE CHARLES IX.

Détaille oggrandie du petit collier avec l'insigne de l'ordre.